

VilaWeb { Paper

EDICIÓ CAP DE SETMANA
DISSABTE 4 - DIUMENGE 5
GENER 2020

LLIBERTAT
18
PRESOS
POLÍTIQS

EL POLVORÍ HA ESCLATAT

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

EL POLVORÍ HA ESCLATAT

Qualsevol democràcia és, en essència, un règim previsible, no subjecte a arbitriaritats ni a invents institucionals. I en aquest sentit, la decisió de la Junta Electoral espanyola per la qual es pretén de retirar la credencial de diputat al president de la Generalitat Quim Torra és una demostració fefaent que l'estat espanyol ja fa temps que ha deixat de ser-ho, que ha deixat de ser una democràcia.

El nacionalisme espanyol en té la culpa, d'això. La seua resposta a les demandes democràtiques catalanes va causar una involució, un retorn a l'autoritarisme, que ha comportat la destrucció de l'arquitectura institucional i l'embrutiment total de la vida cívica, fins al punt que ara s'obre davant nostre una crisi que serà de dimensions colossals.

—
El nacionalisme espanyol no va voler dialogar mai durant set llarguíssims anys ni escoltar de cap manera les demandes legítimes de la població catalana. Encara pitjor: va respondre a la llei de transitorietat i a la convocatòria del referèndum aplicant normes il·legals contra propostes que tots sabem que eren perfectament legals i legítimes, perfectament vàlides en qualsevol democràcia. Ells van agredir els ciutadans als carrers per impedir el referèndum i van destruir la Generalitat aplicant un 155 que no era legal, que no podia dissoldre el parlament ni destituir-ne el president. No tan sols això, sinó que van estendre la repressió a tota la societat empresonant la Molt Honorable Presidenta del Parlament, Carme Forcadell, part del govern, els presidents

d'Òmnium i l'ANC, membres dels CDR i tot de gent que simplement expressava el seu rebuig a la destrucció de les regles democràtiques, la seua defensa de la llibertat.

—
En aquell moment, va ser especialment greu l'actitud del PSC i del PSOE. Els històrics escarafalls de Miquel Iceta al Parlament de Catalunya, les seues signatures conjuntes amb Ciutadans i el PP davant els tribunals i el suport incondicional de Pedro Sánchez a Mariano Rajoy en l'aplicació del 155 van convertir els socialistes espanyols en l'eina necessària que justificava i emblanquava un atac directe a la democràcia i als drets civils que, emperò, tots sabem que no s'acabaria amb l'atac a l'independentisme i prou.

—
I ho sabem perquè sabem que la dreta nacionalista espanyola té un concepte patrimonialista de l'estat i de la nació i no vol pactes; vol sang. Vol imposar la seua concepció franquista de l'estat contra tots els qui no hi combreguen exactament i fins al més mínim detall, i això inclou el PSOE per més que el PSOE no ho vulga entendre.

Aquesta dreta, el 2017 va descobrir, gràcies al fet que el PSOE li ho va permetre, que no necessitava ni tan sols controlar el govern per a governar sinó que podia governar, fora de les regles, fent servir el poder judicial, fent servir un poder que feia anys que havia estat posat fora del control democràtic i que dominava completament el feixisme més abjecte i militant. Ja sense dissimular.

—
Amb l'aplicació del 155, van cometre una il·legalitat i un abús de llei amb la destitució oficial del president Puigdemont. I ara, perquè tenen encara més pressa i perquè s'han emborratxat de poder, s'atreveixen a intentar destituir el Molt Honorable president Quim Torra fent servir una entitat administrativa menor com és la Junta Electoral espanyola.

—
Però les circumstàncies han canviat. I els mateixos socialistes que ahir abraçaven amb entusiasme la dreta espanyola en la seua croada avui no tenen més remei que entendre que també van darrere d'ells. I que hi van amb presses, precisament, perquè ells ara necessiten el vot de l'independentisme per a la supervivència del seu partit, del seu projecte.

—
Amb tot plegat, aquest 3 de gener de 2020, el polvorí ha esclatat. Crec que definitivament. I ho ha fet en una seqüència horària espectacularment interessant. Quan el PSOE tasta amargament en la pròpia pell les conseqüències de la seua gran irresponsabilitat del 2017. I quan l'independentisme té la clau de la governabilitat de l'estat espanyol i està en disposició d'exigir allò que el PSOE va signar ahir o de despullar-los definitivament davant el país, l'estat i Europa com a còmplices de la destrucció de la democràcia. Diga com diga Ábalos, els socialistes han quedat atrapats per un text, el que van signar ahir, que diu que la judicialització és un error, que cal dialogar i negociar i que els catalans tenim dret de dir la darrera paraula. La dreta espanyola no ho oblidarà mai, això, i el marge de maniobra del PSOE ha quedat, per tant, reduït gairebé al no res.

—
Precisament ara, quan Espanya, amb la decisió lamentable de la JEC, ha perdut completament els nervis i ha fet un pas en fals que la posa en una situació d'extrema feblesa

institucional i política, la més gran des de l'octubre del 2017. Té les institucions judicials europees bufetejant una vegada i una altra el feixisme judicial espanyol i reacciona posant-lo fora del consens democràtic. I Espanya, avui mateix, no té cap més pensada que desobeir el Tribunal de Justícia de la Unió Europea pel que fa a la condició d'eurodiputat d'Oriol Junqueras. Espanya, doncs, fa servir formes matusseres d'intervenció en la vida política que aquesta vegada, per interessos i prou, ni el PSOE ni cap partit de l'esquerra ja no poden acceptar. Amb el consens que en deien constitucionalista (innocents!!) bastit el 2017 contra l'independentisme català saltant pels aires. I amb el feixisme nacionalista de Vox fent crides a destruir encara més la democràcia i emportant-se darrere seu, embogits per la bandera, Ciutadans i un PP que cada dia és més lluny de la centralitat dels populars europeus.

—
Per tot això, aquest cop d'estat contra la Generalitat és una gran oportunitat, paradoxalment, per al poble de Catalunya. Perquè és una gran ocasió per a bastir un consens fort, enorme, al voltant de les institucions catalanes, sumant-hi els tres partits independentistes, els comuns i un PSC que ara, simplement, no pot de cap manera abraçar-se a Ciutadans i el PP ni que ho volgués. El Parlament de Catalunya, amb els vots de tots aquests partits, ha de passar per alt de manera oberta aquesta decisió il·legítima de la Junta Electoral i no ha de tenir gens de por d'obrir la confrontació de legitimitats, democràcia contra autoritarisme, que després de les eleccions del 21-D no es va atrevir a obrir.

—
I nosaltres, els ciutadans, ara hem de tancar files al voltant del govern de Catalunya, hem de recordar que aquest conflicte que avui s'ha fet immens només es pot tancar amb el retorn del govern legítim i amb el reconeixement de l'exercici de l'autodeterminació i hem d'assumir que el carrer és la clau de totes les victòries, com ens van ensenyar les grans manifestacions de rebuig a la sentència de l'estatut, les nits d'Urquinaona, la Via Catalana i l'ocupació de la AP-7 i de l'aeroport.

—
Com ahir ja era previsible, el polvorí ha esclatat. Ara és l'hora. III

DIES DE BOIRA I HISTÒRIES

MERCÈ IBARZ

Saidí, 26 de desembre de 2019.

MERCÈ IBARZ

Passejades i converses per la ribera baixa del Cinca amb el productor que va posar dempeus el cine basc fa quaranta anys

Escric en dies de boira, a la contrada no hem vist el sol des que hi vam arribar la vigília de Nadal. Compartim les hores de conversa i festes amb dos amics bascos, pare i fill, que no coneixien aquestes terres i que n'estan encantats. També la família i les amistats han quedat encantats amb ells, el gran és un bon conversador que ha corregut força món i produeix cine, que és una fascinació familiar. Són encantaments diferents, de mèrits propis, i tant, però diria que enllaçats i afavorits per la boira, que tan mala reputació té entre els veïns, no la suporten i no s'hi acostumaran mai dels mais. És boira alta, potser és això.

Quan la boira és alta, el grau de recolliment, cap a casa, les cases, els propis embuixos i els dels altres, que la grisalla ambiental estén entre la vista i el món exterior, no pesa gaire, al contrari, hi posa bones condicions. És bona escenògrafa, la boira. Mentre que si és baixa, a tocar del nas, n'has de ser fan total (a casa en tinc un) perquè al cap de dos dies no t'ataqui els nervis, poc o molt: la boira baixa és neurastènica, paraula de moda inventada fa cent anys que no fem servir més però

Per a nosaltres, que vam arribar amb un coet al cul per coses de la vida trafegosa a la ciutat, conduint de nit, parant en una Panadella buida i sense esme, la boira és una cova amable

Hem anat a Mequinensa i hem pujat al castell, la panoràmica del pantà que es va endur el poble és sempre de gran intensitat, més quan la veus per primer cop

que et ve al cap sense remei quan surts al carrer i no hi veus re de re. Dies de dues intensitats de llum i prou, sense variació: llum de dia i llum de nit, la de dia és la mateixa d'un quart de nou fins gairebé a les sis del vespre. Als bascos, que són de Sant Sebastià, l'olor de la boira i l'olor de la fusta pel poble els ha tornat les pessigolles aromàtiques, antigues al pare i intuïdes al fill, un record que no sabien que tenien, somriuen com xiquets. Per a nosaltres, que vam arribar amb un coet al cul per coses de la vida trafegosa a la ciutat, conduint de nit, parant en una Panadella buida i sense esme, la boira és una cova amable.

Amb l'Àngel, Àngel Amigo, l'escriptor primer i després productor de *La fuga de Segovia* (Imanol Uribe, 1981) ens coneixem des de la prehistòria, quan l'Avui em va enviar a cobrir la diada de **Montejurra** el 1977. El vaig seguir com a periodista, llavors a Egin, i després de la destrossa del diari vaig veure que s'anava configurant com a productor de cine. No és que impulsés el cine basc i prou, sinó que hi va posar les bases per fer-lo existir. La indústria cinematogràfica basca és un fet, cosa que no es pot dir gaire de la catalana, i li deu moltíssim a aquest home gran com un ós i d'ull-cap-cor que no paren mai. És en bona mesura una memòria viva, que vol dir que també sap un niu de l'envitricollada història recent del cine espanyol i les peripècies corresponents del festival de Sant Sebastià. Ha produït molt, també films de culte que sense ell no existirien, cosa que poques vegades ressalten els crítics i comentaristes, acadèmics i no, com ara *El sol del membrillo* (Víctor Erice, 1992). Sentir-li explicar què va haver de fer perquè s'acabés i es pogués estrenar al festival de Canes, amb el director Erice i l'estrella, el pintor Antonio López, que no es parlaven des de feia llargues setmanes, és penós i divertidíssim.

Hem anat a Mequinensa i hem pujat al castell, la panoràmica del pantà que es va endur el poble és sempre de gran intensitat, més quan la veus per primer cop. Mentre parlàvem i ateníem les moltes preguntes i fines observacions del jove Pablo, podia copsar que son pare calibrava la localització si un dia la necessitava. Muntar la indústria basca del cine no ha estat sempre fàcil, i el productor Amigo fa temps que s'espavila per altres territoris plens d'històries per contar, ja sigui Llatinoamèrica, Guinea Equatorial o les terres franceses, bascos n'hi ha hagut i n'hi ha de pertot, i són aquestes les històries que persegueix: històries de la història, la construcció de la vida moderna, la memòria del franquisme i més encara la del postfranquisme, què se n'ha fet i se'n fa dels marginals i lluitadors. Després hem prosseguit per la ribera baixa del Cinca, cap a Xalamera i l'ermita de Santa Maria. L'efecte en el nostre amic ha estat encara més fort, a nosaltres ens passa cada volta que hi tornem encara que ens la sapiguem de memòria. Hi estem sols, com és habitual dalt de la serra des d'on l'ermita templera domina el panorama. D'esquena té la ribera, davant els Monegres. Això és preciós, dirà després l'Àngel, un regal, sempre veus les restes

Ha començat el 20 i els diaris s'entesten a dir què veurem, llegirem, etc., aquest any nou i aquesta dècada que engegarem

Justament del revisionisme de la història i la memòria hem estat parlant durant hores aquests dies de boira

de la història voltat de gent, viatgers i turistes, i aquí és per a tu sol! Però no, no estem sols. Una figura sortida de la boira alta apareix des d'un dels camins monegrins, un home que camina, passa pel costat, saluda i emprèn la baixada cap a la carretera d'Alcolea. El nostre amic reté l'escena, que després comentarà un cop i un altre.

Pel gust d'acompanyar-lo i comentar-la amb ell he tornat a veure alguns capítols de la sèrie **Peaky Blinders**, que l'Àngel no havia tingut ocasió de veure fins ara. És feta per un home de la seva generació, Steven Knight, i reuneix tant del que li agrada al basc: criteri estètic i narratiu, marginals de la història –clans gitanos anteriors a la industrialització que no són rurals exactament, irlandesos de totes les faccions armades, comunistes–, policies criminals, mafiosos jueus, italians i americans, dones de caràcter, una banda sonora extraordinàriament creativa, i l'èpica dels bons relats populars, tràgica, compassiva i burleta, per no parlar que a cada capítol en passa una de grossa que et deixarà glaçat.

Ha començat el 20 i els diaris s'entesten a dir què veurem, llegirem, etc., aquest any nou i aquesta dècada que engegarem. A La Repubblica llegeixo que les grans plataformes de pagament productores de l'audiovisual consideren que han canviat les regles i ho veurem aviat: 'De primer va ser el biopic i el documental, ara la partida es juga en la història i el revisionisme.' De tot això en sap, en pot fer molt, i ho esperem, l'amic Amigo.

Justament del revisionisme de la història i la memòria hem estat parlant durant hores aquests dies de boira. Amigo no ha parat mai de quadrar dades i noms de les històries que coneix de primera mà, molt més que nosaltres i moltes més, i barrina tothora com s'haurien d'explicar. Són històries que ara ens venen, i encara més que ens vendran, de l'inrevés, amb el vestit de la hipocresia convençuda dels seus drets. De feina no li'n falta, i la farà. *Aurrera, amic.*

DEU FRASES FETES QUE SEMBLEN CATALANES PERÒ NO HO SÓN

JORDI BADIA

‘Deixar amb un pam de nas’: una frase feta genuïna que pot suplir la castellana ‘Donar la campanada’, quan vol dir ‘causar sensació’. PIXABAY

Sense adonar-nos-en, anem arraconant les nostres frases fetes i substituint-les per les corresponents castelles, simplement traduint-les literalment

Molta gent es confon: una frase feta no és un refrany. Un refrany és una oració completa que expressa un pensament pràctic o moral. Un exemple: *Advocats i procuradors, a l'infern de dos en dos*. Amb algunes lleus diferències, és sinònim de dita, proverbi i màxima. En canvi, una frase feta és una expressió fixa i este-

reotipada que comença amb un verb i va seguida d'un complement. Molt sovint, té un significat que no pot ésser deduït a partir dels mots que el componen. Un exemple: *fer la guitza*.

Cada idioma té frases fetes particulars, de vegades intraduïbles. Això fa que constitueixin un element de la llengua que cal preservar. Tanmateix, sense adonar-nos-en, anem arraconant les nostres i substituint-les per les corresponents castelles, simplement traduint-les literalment; això fa que tinguin aparença de frases genuïnes encara que no ho siguin. Avui veurem deu casos de frases fetes que semblen catalanes i no ho són.

Anar a més, anar a menys

Aquestes frases fetes, que sentim dir tothora als homes i dones del temps de TV3, no són catalanes. Les nuvolades no van a més, sinó que creixen; el vent i la pluja no van a menys, sinó que amainen; el fred no va a menys, sinó que disminueix. Una família tampoc no va a més, sinó que tomba per bé... En trobareu més informació en aquest article: **‘L’artifici lingüístic va a més’**.

Anar amb tu

Encara que hagi estat el lema d'**una campanya televisiva recent** (i fins i tot d'**una campanya de normalització de la llengua**), *anar amb* solament té significat literal i vol dir ‘acompanyar’.

Quan volem dir ‘fer veure que no entenem una cosa’, fem servir fer l’orni, fer el met (o fer el paper de met), fer el pagès, fer el beneit, fer l’angelot...

‘Tenerle ganas a alguien’ vol dir ‘desitjar que arribi el moment de fer-li mal’. En català podem dir tenir-li bola (o tenir-li el dit a l’ull, tenir-li tírria, tenir-li mania); també no poder veure’l; i encara voler-li mal o voler-li fer mal

Figuradament, quan significa ‘harmunitzar’, podem canviar-ho per fer per a (*Aquest noi no fa per a tu*), escaure a (*La camisa no li escau...*), adir-se a, lligar amb... També es fa servir amb el significat de tenir a veure amb, incumbir, concernir, afectar, correspondre... (*Ens mirava com si tot allò no tingués a veure amb ella*).

Donar la campanada

Moltes coses que en castellà *es donen*, en català *es fan*, com vam explicar en **aquest article**. En el cas de ‘dar la campanada’, literalment en català en diríem ‘tocar la campana’ o ‘repicar les campanes’. Figuradament, quan té el significat de ‘causar sorpresa o sensació’, podem dir deixar bocabadat (o amb la boca oberta), deixar amb un pam de nas, deixar sense alè, deixar d’una peça (*Amb aquell vestit va deixar tothom bocabadat*).

Donar la nota

Heus ací un altre ús incorrecte del verb *donar*. En sentit recte, ‘dar la nota’ vol dir ‘donar el to’. D’ací devia passar a significar ‘desentonar’. I finalment va agafar el significat de ‘cridar l’atenció’. Amb aquest significat, tenim fer-se veure, fer el mec, fer-se notar, fer goma... (*T’has de comportar amb discreció i no fer-te veure*). També pot voler dir ‘originar un escàndol’, i aleshores ho podem canviar per armar un sacramental, fer un espectacle (*Quan li van dir que no l’admetien va armar un sacramental*).

Enviar a fregir espàrrecs

Quan volem desfer-nos d’algú que ens treu de polleguera, no l’enviem a fregir espàrrecs, sinó que l’engeguem a dida, a passeig, a la quinta forca, a tomar vent...; o bé l’enviem a pastar fang (*Si em torna a insultar, l’engegaré a dida*).

Fer la vista grossa

El mot ‘vista’ —com ‘oïda’— té un ús diferent en català i en castellà. L’òrgan no és la vista sinó l’ull (i l’orella); per tant, en compte de *fer la vista grossa* direm fer els ulls grossos (*Quan es va equivocar ella, el tribunal fa els ulls grossos*). Si al

significat de ‘tolerar’, hi afegim el de ‘deixar passar alguna cosa aparentant no adonar-se’n’, diem fer com qui no hi veu o aclucar-se d’ulls (*S’ha adonat perfectament de la falta, però ha fet com qui no ho veu*).

Fer-se el suec

Molta gent fa servir aquesta frase feta sense adonar-se que és un castellanisme. En català, quan volem dir ‘fer veure que no entenem una cosa’, fem servir fer l’orni, fer el met (o fer el paper de met), fer el pagès, fer el beneit, fer l’angelot... (*Quan el criden per anar a estudi, sempre fa l’orni*).

No tenir volta de full

En aquesta frase feta, el mot ‘volta’ ens hauria de fer arrufar el nas, perquè els fulls no fan voltes. En aquest context, ‘vuelta’ ve del verb ‘volver’, que en català és ‘girar’. En català, si una cosa ‘no té rèplica possible’, diem que va a missa o que no té retop (*Si ell diu que s’ha de seguir aquest ordre, això va a missa*). En molts contextos també podem dir tant sí com no, tant si t’agrada com si no...

Posar-se mans a l’obra

Quan ‘comencem una feina’, no ens posem mans a l’obra, sinó que posem fil a l’agulla, enfilem l’agulla o anem per feina (*Després de tots els preparatius, teníem ganes de posar fil a l’agulla*).

Tenir-li ganas

Els qui ens dediquem a la correcció o a l’assessorament, tenim un bon maldecap quan ensopeguem amb aquesta frase feta. És una construcció gairebé d’argot, molt marcada. Però sens dubte és castellana i en català té solucions, mal que sigui aproximades. ‘Tenerle ganas a alguien’ vol dir ‘desitjar que arribi el moment de fer-li mal’. En català podem dir tenir-li bola (o tenir-li el dit a l’ull, tenir-li tírria, tenir-li mania); també no poder veure’l; i encara voler-li mal o voler-li fer mal (*D’ençà que em va fer aquella mala passada, li tinc molta bola*). ■

LA JEC INHABILITA SÁNCHEZ

PERE MARTÍ

Quim Torra i Pere Aragonès, durant la reunió extraordinària del consell executiu. EFE

La decisió de la Junta Electoral espanyola contra Torra i Junqueras dinamita qualsevol possibilitat de diàleg i posa en qüestió la investidura del dirigent del PSOE *** Puig demana al govern espanyol i a la UE un pacte per a salvar l'Albufera *** Més per Mallorca preveu que ERC defensi els interessos de les Illes en una 'segona fase'

TEMA DEL DIA

Cop. Només vint-i-quatre hores després de la signatura de l'acord entre el PSOE i ERC per a obrir una taula de diàleg, la Junta Electoral espanyola (JEC) ha demanat la inhabilitació del president Quim Torra i que se li retiri l'escó. La decisió és indefensable democràticament, perquè la condició de diputat i de president de Torra correspon als electors que el van votar, que no poden ser suplantats per un organisme administratiu espanyol. És un cop d'estat que vulnera la sobirania del parlament de Catalunya. Tècnicament, el parlament té la responsabilitat d'aplicar aquesta resolució. La decisió s'ha de remetre a la comissió de l'estatut del diputat, que decideix sobre les incompatibilitats dels membres de la cambra, i prendre una decisió després del dictamen preceptiu. Però Torra ja ha

sol·licitat al president del parlament, Roger Torrent, que convoqui un ple extraordinari demà. L'independentisme té majoria absoluta a la cambra i, per tant, aquesta majoria farà valdre els seus drets, encara que això comporti un xoc institucional amb la justícia espanyola.

Acatar la inhabilitació del president seria enterrar l'autogovern de Catalunya. Tant el reglament del parlament com l'estatut d'autonomia estableixen que només es pot perdre la condició de diputat i de president per una sentència ferma, que no existeix. Només seria 'legal' un vegada el Tribunal Suprem s'hagués pronunciat sobre el recurs del president contra la sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya que inhabilitava Torra per no haver despenjat la pancarta del llaç groc del Palau de la Generalitat.

Acatar la inhabilitació del president seria enterrar l'autogovern de Catalunya

La decisió de la JEC també pot posar al congelador la decisió d'ERC de facilitar la investidura de Pedro Sánchez

Però més enllà del que diu la llei, políticament, el parlament ha de rebutjar la inhabilitació de Torra per defensar la democràcia, la seva sobirania com a institució i la dignitat dels seus membres. No va ser així quan el Tribunal Constitucional va prohibir la investidura del president Carles Puigdemont. El president de la cambra, Roger Torrent, va acatar la decisió judicial i va desconvocar la investidura, seguint les instruccions d'ERC. Ara no pot acatar una decisió de la JEC que viola les competències del parlament.

Més enllà de la resposta del parlament, la resolució de la JEC obre una crisi sense precedents d'efectes polítics molt importants. D'entrada, la decisió dinamita la creació d'una possible mesa de

negociació pactada entre el PSOE i ERC perquè Quim Torra havia d'encapçalar la part catalana com a president. No es pot negociar amb qui menysté les institucions catalanes i reprimeix l'altra part. Per fer viable qualsevol negociació, cal com a mínim respectar els interlocutors, no destituir-los. És cert que la decisió és de la justícia espanyola, no del govern, però si Pedro Sánchez no pot aturar la guerra bruta de la justícia espanyola contra l'independentisme, les negociacions no serveixen per a res. Negociació i repressió són incompatibles.

La decisió de la JEC també pot posar al congelador la decisió d'ERC de facilitar la investidura de Pedro Sánchez. El partit republicà reunirà demà al matí l'executiva, però la decisió de la JEC li ha posat mot difícil de justificar l'absència. Investir Sánchez ara és avalar la inhabilitació d'un president de la Generalitat. Seria el segon president destituït per la justícia espanyola. El primer va ser Carles Puigdemont. Un precedent perillós que pot afectar qualsevol candidat en el futur i que no es pot permetre cap partit independentista. La temptació de canviar Torra per un altre president és inviable tècnicament i reprovable políticament, perquè seria acatar la decisió de la JEC, que també ha decidit d'inhabilitar Oriol Junqueras com a eurodiputat, desobeint el Tribunal de Luxemburg. L'única sortida digna que té l'independentisme, i els demòcrates en general, és rebutjar aquestes decisions, no acatar-les i defensar la continuïtat de Torra com a president, encara que això comporti desobeir.

MÉS QÜESTIONS

Puig demana al govern espanyol i a la UE un pacte per a salvar l'Albufera. L'Albufera perilla i el president de la Generalitat mou peça per provar de salvar-la. Ximo Puig ha convidat la Unió Europea i el futur govern espanyol que se sumin a una 'gran coalició' per a salvar l'Albufera de València i aturar-ne el deteriorament, posant al centre els pescadors i les persones que viuen al voltant

del parc natural. Durant una visita a la llotja i a la comunitat de pescadors, ha recordat que l'Albufera formava part de l'ànima col·lectiva dels valencians i que salvar-la també era 'salvar la identitat dels valencians'. Per aconseguir-ho, Puig ha anunciat la visita del vice-president primer de la Comissió Europea i encarregat del Pacte Verd Europeu, Frans Timmermans. També ha confiat en el suport del futur govern espanyol i d'institucions com la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, l'Ajuntament de València, la societat civil i totes les persones que estimen l'Albufera per a bastir un itinerari compartit. Aquest gran acord entronca amb el pacte verd per al futur del País Valencià que va anunciar el mateix Puig en el missatge de comiat del 2019.

Més per Mallorca preveu que ERC defensi els interessos de les Illes en una 'segona fase'. Més per Mallorca ha valorat positivament l'acord entre Esquerra i el PSOE que permetrà la investidura del socialista Pedro Sánchez, i ha justificat que no incorpori cap referència a les Illes, com havien pactat amb els republicans, dient que això es faria en una 'segona fase', en què es defensaran les reivindicacions d'inversions per a les Illes. Més explica que diversos dirigents d'Esquerra han manifestat públicament que el compromís per a defensar l'agenda balear es mantenia intacte. En aquest context, Més ha celebrat que l'acord Esquerra-PSOE permetria 'la creació d'una taula de diàleg entre el govern català i l'espanyol, que es basa en el reconeixement d'un conflicte polític i en el diàleg com a solució democràtica', una proposta amb la qual la formació està d'acord. 'Esperem que sigui l'eina per a resoldre el conflicte a Catalunya i que alhora permeti donar garanties de governabilitat durant la pròxima legislatura', diu Més, que precisa que 'serà en aquest segon punt on s'introduiran les negociacions per a superar el problema de l'infrafinançament que tenen territoris com el de les Balears'. Cal recordar que el coordinador de Més

Bandera d'Alaska. WIKIMEDIA COMMONS

per Mallorca, Antoni Noguera, es va reunir amb representants d'Esquerra i aquests es van comprometre a traslladar reivindicacions del partit mallorquí a la negociació de la investidura. La formació ecosobirana destaca que l'acord Esquerra-PSOE tampoc preveu 'cap mesura d'inversions per a Catalunya ni altres territoris que sofreixen un finançament injust'. L'acord de Més amb ERC inclou el desenvolupament del Règim Especial de les Balears, el conveni de mobilitat sostenible que permeti d'implantar el tren de Llevant i el tramvia de Palma i el conveni per a finançar infraestructures de depuració i proveïment d'aigua.

L'oposició andorrana critica el discurs de Cap d'Any d'Espot. Els grups de l'oposició no veuen novetats en el discurs de Cap d'Any del cap de govern, Xavier Espot, i l'han qualificat de buit. Els grups parlamentaris socialdemòcrata i Tercera Via consideren que els aspectes

destacats per l'executiu no contenen cap propòsit concret. Pel president del grup socialdemòcrata, Pere López, és el moment de passar de les paraules als fets perquè 'els reptes cada dia són més seriosos i més complicats, i de moment el govern només ha anat apuntant els problemes sense prendre decisions per a solucionar-los'. Pel cap de l'oposició, va ser 'un discurs de paraules i frases que queden molt bé, però de moment mantenen una política bastant buida en tots aquells aspectes que preocupen la ciutadania'. Per López, les declaracions del cap de govern sobre l'emergència climàtica són poc concretes i no fixen objectius clars. Per aquest motiu, el seu grup treballa per establir un calendari i fer que els compromisos siguin més concrets i assumibles. En la mateixa línia, el president del grup parlamentari Tercera Via, Josep Pintat, ha manifestat que el discurs no contenia cap novetat respecte al que ja s'havia dit anterior-

ment. I ha recordat que la seva formació ja havia fet una esmena a la totalitat al pressupost del 2020.

LA XIFRA

Vuit magistrats del Tribunal Suprem – entre els quals, el president i el vice-president de la junta – i cinc catedràtics en actiu – de dret o de ciències polítiques i sociologia – elegits pel congrés espanyol componen la Junta Electoral espanyola. A més, hi ha dos membres sense dret de vot, que són el lletrat major del congrés espanyol i el director de l'Oficina del Cens Electoral.

TAL DIA COM AVUI

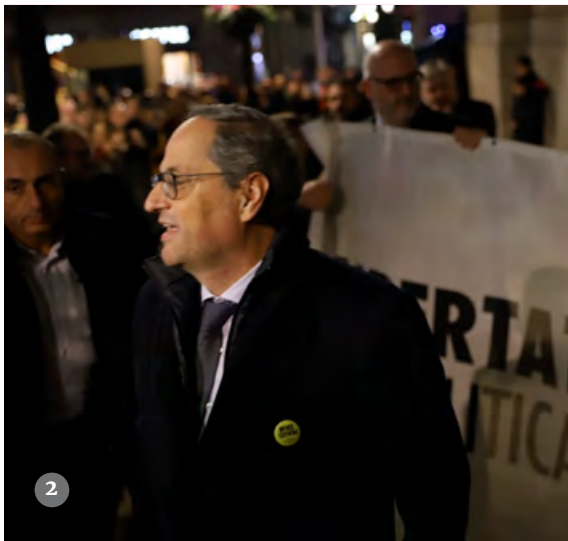
El 3 de gener de 1959, Alaska es va convertir en el 49è estat dels EUA, tot i que ja feia anys, des del 1867, que l'havien comprat. Rússia va malvendre el territori per 7,2 milions de dòlars, una operació que va ser molt profitosa per als compradors.

La plaça de Sant Jaume s'omple contra la decisió de la JEC d'inhabilitar el president Torra

Mobilitzacions També s'han convocat concentracions arreu del Principat per a protestar contra la resolució de la Junta Electoral espanyola

L'ANC ha convocat una concentració a la plaça de Sant Jaume de Barcelona i diverses entitats s'han afegit a la convocatòria. S'hi han concentrat centenars de persones per a protestar contra la resolució de la Junta Electoral espanyola d'inhabilitar Torra i Junqueras. ALBERT SALAMÉ

El president Torra ha donat la pancarta pels presos polítics i exiliats a la presidenta de l'ANC, Elisenda Paluzie. EFE /

ALBERT SALAMÉ

1, 2 i 3. El consell executiu s'ha reunit de manera extraordinària per valorar la resolució de la JEC. EFE // 4. Compareixença del president Torra i els consellers posterior a la reunió del consell executiu. EFE

1

2

3

1. S'ha tornat a penjar la pancarta pels presos polítics i exiliats al balcó del Palau de la Generalitat. ALBERT SALAMÉ // 2 i 3. La bandera espanyola s'ha abaixat de dalt la façana del Palau i, una estona després, un mosso l'ha tornada a hissar. ALBERT SALAMÉ

1

2

3

4

1 i 3. Concentració a Girona. TWITTER // 2. Concentració a Badalona. TWITTER // 4. Concentració a Lleida. TWITTER

Pedro Sánchez i Oriol Junqueras es donen la mà al congrés espanyol, el maig passat. EFE

La intransigència de Sánchez, la gran derrotada en la seva primera investidura reeixida

Govern espanyol El president espanyol en funcions serà reelegit havent hagut de cedir i pactar amb Unides Podem, ERC, el PNB, Compromís i altres formacions i després d'haver fet repetir les eleccions el 10-N

ROGER GRAELLS FONT

La doble decisió escandalosa de la Junta Electoral espanyola (JEC) d'ordenar les inhabilitacions del president de la Generalitat, Quim Torra, i d'Oriol Junqueras com a eurodiputat han afegit tensió i nervis a la investidura de Pedro Sánchez, que a mitja tarda estava assegurada amb l'anunci del BNG i Coalició Canària de no votar-hi en contra. ERC ha convocat una exe-

cutiva extraordinària al matí per a analitzar les possibles conseqüències de les decisions de la JEC, mentre que a la tarda Torra compareixerà en un ple extraordinari al Parlament de Catalunya coincidint amb la sessió d'investidura al congrés espanyol.

Tot i el parany que li ha posat la JEC, un organisme conservador i polititzat per la dreta, Sánchez pot ser investit president espanyol per primera vegada, després de dos intents fallits. Però el candi-

La investidura tancarà un any de blocatge a la política espanyola

dat del PSOE haurà d'esperar a la segona volta de dimarts, quan una ajustada majoria simple de 166 vots el farà president, gràcies a les abstencions d'ERC i d'EH Bildu, si res no canvia. La majoria que ho permetrà serà molt similar a la que el juny del 2018 va fer-lo president mitjançant la moció de censura contra Mariano Rajoy. La investidura tancarà un any de blocatge a la política espanyola.

El PSOE té pressa i ha fixat la primera volta el cap de

Pere Aragonès explica el pacte d'investidura amb el PSOE. ALBERT SALAMÉ

setmana de vigília de Reis, malgrat que no va tenir cap problema a forçar la repetició de les eleccions espanyoles el 10 de novembre pensant que obtindria un resultat millor que el 28 d'abril. Sánchez va convocar les eleccions després d'haver trencat la via de diàleg oberta amb la Generalitat i la Declaració de Pedralbes, pressionat per la manifestació de l'extrema dreta espanyola a Madrid, i quan ERC i JxCat havien tombat el pressupost al congrés espanyol.

Durant aquest període d'interinatge, ha crescut la repressió contra l'independentisme. S'ha fet el judici al Tribunal Suprem espanyol, amb la posterior condemna a cent anys de presó, i va activar-se l'anomenada operació Judes contra nou activistes independentistes detinguts el 23-S. Les protestes contra la sentència del Suprem també

van desfermar una onada de violència policíaca dels Mossos i la policia espanyola, detencions i empresonaments de manifestants.

Sánchez, obligat a cedir

Malgrat tot, l'acord d'ERC amb el PSOE ha esquerdat el mur entre l'unionisme i l'independentisme i ha tornat a posar el diàleg en primer pla. La taula de negociació entre governs, on l'independentisme vol parlar de l'autodeterminació i l'amnistia, serà una prova de foc per als socialistes i la seva voluntat real de trobar una solució al conflicte polític entre Catalunya i Espanya. Sánchez, després d'una campanya duríssima contra l'independentisme en què es va comprometre que el president Carles Puigdemont fos lliurat a la justícia espanyola i va prometre que tornaria a penalitzar la con-

vocatòria de referèndums, ha hagut d'abaixar el to i cedir davant les peticions d'ERC per a aconseguir l'abstenció dels republicans.

El fet que el PP s'hagi enrocat ha obligat el PSOE a moure's i a pactar amb ERC, però també amb el PNB i Unides Podem. Sánchez va negar-se a acceptar un govern de coalició després del 28-A i no volia Pablo Iglesias al consell de ministres, fins al punt que va arribar a dir que no dormiria tranquil amb ministres de Podem a l'executiu. Tanmateix, només dos dies després del 10-N ja signava el pacte amb Unides Podem, demostrant d'aquesta manera que no té cap problema per a canviar de parer segons el seu interès i la conveniència del moment. Iglesias ha renunciat a bona part de les seves promeses, especialment pel que fa a Catalunya, per acon-

seguir finalment d'encetar una etapa que pot ser la seva darrera en la política institucional abans de deixar pas al capdavant de Podem.

Però la intransigència que ha exhibit fins ara Sánchez, l'haurà de desar al calaix si vol sumar prou suports per a aprovar un pressupost –l'estat espanyol encara funciona amb els comptes de Rajoy del 2017– i revertir algunes de les lleis més polèmiques del PP, com la reforma laboral i la llei mordassa. ERC ja ha dit que el PSOE pot comptar amb el seu suport, però lligat als avenços que hi hagi a la taula de negociació entre la Moncloa i la Generalitat. Un trencament del diàleg amb Catalunya tornaria a deixar el PSOE i Unides Podem en minoria i amb escasses opcions de continuar governant gaire temps sense, com a mínim, aprovar un nou pressupost.

Pedro Sánchez i Pablo Iglesias, després d'haver anunciat l'acord de govern. ACN

L'enfonsament de Ciutadans i l'auge de Vox

El 10-N també va reconfigurar l'espai de la dreta i l'extrema dreta espanyola. Albert Rivera va haver de dimitir pel fracàs estrepitos de Ciutadans, que s'ha quedat en una posició marginal amb només deu diputats. Per la seva banda, Inés Arrimadas ha provat de centrar el focus mediàtic sobre ella demanant al PSOE un pacte amb Ciutadans i el PP i implorant a darrera hora als barons socialistes i als petits partits regionalistes i nacionalistes –els quals Cs faria desaparèixer del congrés amb la reforma de la llei electoral que promou– que frenessin la investidura de Sánchez pel pacte amb ERC.

Qui més s'ha beneficiat de la repetició de les eleccions és Vox, que amb cinquanta-dos diputats s'ha convertit en la tercera força del congrés i que situa a l'agenda política i mediàtica les seves propostes

extremistes. En canvi, Pablo Casado ha vist reforçat el seu lideratge, eliminant l'amenaça del *sorpasso* de Ciutadans, i es prepara per a una legislatura que pot ser curta, però que pot convertir-lo en la gran alternativa a un Sánchez desgastat.

La guerra de la premsa espanyola contra Sánchez

Sánchez no ha tingut mai el favor de la premsa espanyola més conservadora i reaccionària. La seva negativa persistent a facilitar la investidura de Rajoy amb una abstenció el 2016 va provocar un cop dins el PSOE per a descavalcar-lo del lideratge del partit, en una operació que va comptar amb la complicitat dels grans diaris de Madrid. Després, durant les primàries, la mateixa premsa va donar suport a la seva gran rival, Susana Díaz.

Tot i la pressió mediàtica, Sánchez va tornar amb un

Qui més s'ha beneficiat de la repetició de les eleccions és Vox, que amb cinquanta-dos diputats s'ha convertit en la tercera força del congrés

aval majoritari de la militància. La sentència del cas Gürtel el maig del 2018 gairebé va obligar-lo a presentar una moció de censura contra Rajoy que ni el PSOE mateix es creia que pogués tirar endavant, però la majoria de la cambra va donar-li suport. El fet que ERC i JxCat votessin contra Rajoy i li aplanessin el camí va fer enfurismar la premsa espanyola, que va batejar el nou executiu socialista

com a 'govern Frankenstein'. D'ençà d'aleshores, la guerra mediàtica no ha cessat i va incrementar la virulència quan Sánchez va reprendre el diàleg amb la Generalitat, amb acusacions constants de traïdoria a Espanya.

Durant l'últim any, han continuat provant de fer caure Sánchez i el govern del PSOE, però totes les campanyes han estat debades. No obstant això, res no fa pensar que Sánchez tindrà una legislatura tranquil·la, sobretot després d'haver vist com reaccionava la premsa de Madrid a l'acord del PSOE amb ERC. La dreta política i mediàtica continuarà funcionant com un ariet per a fer-lo caure abans de quatre anys, posar bastons a les rodes a la negociació amb l'independentisme i substituir-lo després de les pròximes eleccions per un govern ultraconservador del PP, Vox i Ciutadans. ■

Vista del poble de Miravet i el castell. GENCAT

Cinquanta pobles que us agradarà de visitar

SEBASTIÀ BENNASAR

Cossetània publica el llibre 'Catalunya, 50 pobles amb caràcter', un recorregut singular pel conjunt de la nostra geografia obra de Carles Cartañà i Jordi Longás

Quan l'escriptor Sergio del Molino va publicar el 2016 l'assaig *La España vacía*, va palesar un fet molt curiós: hi ha grans àrees de l'estat espanyol amb menys densitat de població que no pas Lapònia, al cercle polar àrtic. De fet, alguns indrets de la

península Ibèrica –el concepte Espanya buida es pot fer extensiu també a Portugal– són dels menys poblats d'Europa. Una altra de les dades que palesava el llibre és que també en això Catalunya és diferent de la resta de l'estat. La divisió en comarques, amb pobles que actuen com

a capital (encara que siguin petites) i les distàncies relativament curtes de cap a les grans ciutats fan que no es produeixin exactament les mateixes circumstàncies que a l'Espanya buida. Ara, el repaís presenta comarques poc poblades i, sobretot, en molts casos abundants en pobles petits, singulars, amb una vida rural marcada.

És allà on cada persona compta, on els escons es juguen vot a vot, i també on la vida es mesura per uns paràmetres absolutament diferents dels de la ciutat. Com

expliquen alguns Mossos d'Esquadra: 'Allà on realment nosaltres som necessaris és en tots aquests territoris on cada veí té una escopeta a casa i on cadascú podria trobar motius per a fer-la servir.'

I la geografia catalana és plena d'indrets singulars que ara s'han redescobert gràcies a una fallera pel món neorural (i que explica èxits com el programa de televisió 'El Foraster'). Seguint aquesta estela de passió pels indrets menys poblats del país, Cossetània acaba de publicar el llibre *Catalunya, 50 pobles amb*

Verdú, un dels pobles que apareixen al llibre. WIKIMEDIA COMMONS

caràcter, amb texts de Carles Cartaïa i fotografies de Jordi Longás.

Segons que comenta Cartaïa, 'aquest llibre, doncs, no vol ser una guia ni un catàleg de pobles amb encant. L'hem concebut més aviat com un viatge a través de la nostra geografia, que iniciarem a l'antic illot de Sant Martí d'Empúries per dirigir-nos cap al centre i el sud del país fins a arribar a les terres de l'Ebre. Continuarem riu amunt per enfilear la conca del Segre i a continuació de la Noguera Pallaresa i assolirem els cims del Pirineu que travessarem fins a tocar la terra occitana. D'aquí cavalcarem la serralada en direcció a la sortida del sol. Retornats a l'Empordà farem una visita als catalans del Nord i finalitzarem el nostre periple al peu de la serra de les Corberes. Allà hi ha el jaciment prehistòric de Talteüll, on tot va

començar. I potser en algun moment, quan visiteu algun d'aquests indrets o altres de similars, us envairà una sensació ben curiosa i un xic inquietant, com de *déjà-vu*. Una sensació d'haver estat aquí quan encara no havíeu nascut. Perquè tots venim d'algun lloc, encara que no en siguem del tot conscients'.

Els pobles seleccionats són Sant Martí d'Empúries, Brunyola, Tavèrnoles, Lluçà, l'Estany, Talamanca, Òrrius, Garraf, Castellet, Collbató, Argençola, Tarroja de Segarra, Sanaüja, Verdú, Conesa, El Vilosell, Vistabella, L'Albiol, La Febró, Siurana, La Morera de Montsant, Porrera, Pratdip, Freginals, Alfara de Carles, Paüls, El Pinell de Brai, Miravet, Vilanova de la Barca, Àger, Llimiana, Abella de la Conca, Salàs de Pallars, Peramea, Durro, Bausèn, Son, Boldís Jussà, Castellbò, Cabó, Estamariu, Gósol, Meranges,

Una de les inspiracions del treball va ser, sense cap mena de dubte, la cançó 'Agafant l'horitzó' de Txarango

La Roca de Pelancà, Oix, Costoja, Rabós, Bula d'Amunt, Fenollet i Talteüll.

Una de les inspiracions del treball va ser, sense cap mena de dubte, la cançó 'Agafant l'horitzó' de Txarango, perquè el llibre volia trobar pobles de 'mar, de rius i de muntanyes'. 'Els cinquanta pobles escollits havien de ser pobles amb caràcter, amb caràcter de poble, és a dir que conservin un cert mode de vida que puguem entendre com rural.' I si bé volien fer un llibre compensat terri-

torialment, que fossin bells fotogràficament parlant i no turístics, no sempre han aconseguit els objectius: 'I no hem aconseguit gairebé cap dels nostres objectius inicials perquè un cop iniciat aquest viatge apassionant, hem deixat de banda tota racionalitat i ens hem deixat portar per la intuïció, l'aventura i els gustos personals. Ens ha enamorat una posta de sol a la Terra Alta, hem tastat uns caragols irresistibles a la Selva, ens han seduït uns vins del Rosselló, el Priorat, l'Empordà o el Penedès i ens ha captivat la simpatia d'una àvia d'un poblet del Vallespir. Però també ens van perseguir els gossos a la vall de Cardós, vam passar calor i ens van picar les abelles a la Noguera, vam punxar una roda prop del Canigó i, moles vegades, a Osona, al Pla de l'Estany o al Baix Camp, senzillament ens hem perdut. En aquest

Bausen, a la Vall d'Aran. ARXIU

viatge hem après moltes coses i una d'elles és que no heu de fer cas dels fulletons publicitaris o les guies turístiques, dels llibres de viatges o de les enciclopèdies, ni de les imatges que surten a internet. Ni tampoc del que us expliquem en aquest llibre. És tot molt diferent quan t'hi trobes i hem tingut la grata experiència que, en tots i cadascun dels pobles que hem visitat, la realitat és millor.'

Cartañá també explica que 'la majoria de pobles que surten en aquest llibre van ser creats amb l'aparició dels nous comtats que seguiren la descomposició de l'imperi carolingi, ara fa mil anys, i que habitaren indrets que ja havien estat ocupats prèviament, fos durant el regnat dels visigots o en la dominació islàmica. Alguns con-

serven encara vestigis dels temps dels romans, dels monuments o les calçades, alguns altres tenen passat grec, sobretot a la costa, en espais compartits amb els indrets que ocuparen els diferents pobles ibèrics. Quant a la dimensió i distribució geogràfica, aquesta és una qüestió que avui diríem de desenvolupament sostenible, atès que el poble té la mida que pot tenir i no una altra, segons el nombre màxim d'habitants que poden subsistir amb els recursos disponibles'.

Al llibre també s'afirma que 'podem mesurar el grau de desenvolupament d'un país per la potència econòmica de les seves grans ciutats, però un país divers i ric sap mantenir un equilibri en el conjunt del seu territori que li permeti mantenir les seves

El conjunt, un recorregut per la geografia sencera del país marcat per la sensació que tot un món de possibilitats s'obre més enllà de la ciutat

diverses formes de vida, això és, la ciutat i el camp, amb els avantatges que proporciona un desenvolupament sostenible que ha de perseguir, en definitiva, la qualitat de vida i el benestar de les persones'.

Així, llegint el capítol dedicat a cada un dels pobles, el lector hi troba una fitxa que indica el municipi a què pertany, la comarca, l'altitud respecte del nivell del mar, la població i una guia per a arribar-hi. Després hi ha el text pròpiament dit, en què Cartañá ens explica les seves

experiències i impressions sobre el poble, i les fotografies de Longlàs. El conjunt, un recorregut per la geografia sencera del país marcat per la sensació que tot un món de possibilitats s'obre més enllà de la ciutat i que potser, quan algú parla del país, del poble i de Catalunya i se n'omple tant la boca, li caldria haver trepitjat més sovint algun d'aquests cinquanta pobles i tants més, si més no, per matisar el discurs. I és que aquests pobles amb caràcter tenen tot un caràcter. ■

L'Arroyo Catalán, a l'Uruguai. ARXIU

El *Catalán*: un rierol uruguaià amb molta història

MARTÍ CRESPO

Com a casa: viatjant pel món a la recerca d'obres, edificis, monuments i personatges que ens remeten a casa nostra

El 4 de gener de 1817, en el context de la invasió lusobrasileira de les Províncies Unides del Riu de la Plata, les forces portugueses es van imposar a les del general local José Gervasio Artigas a la **batalla del Catalán**. El nom d'aquesta batalla campal, recordada sobre el terreny amb dues esteles de granit, pren

el nom d'un grup de cursos fluvials que s'estén pel nord i el nord-oest de l'Uruguai i que desguassa al riu Cuareim, actual límit fronterer amb el Brasil. L'**Arroyo Catalán**, o simplement El Catalán, és format pel **Catalán Grande**, el **Catalán Chico**, el **Catalán Seco** i el **Catalancito**, a més del Tres Cruces i el Cuaró, situats tots al vessant de les

cadena de turons de Yacaré Cururú, Belén i Catalán.

Si la batalla important que hi va tenir lloc fa un parell de segles va situar damunt el mapa aquest disputat racó perdut entre l'Uruguai i el Brasil, ric en **minerals i pedres precioses**, hi ha un altre factor que l'ha ajudat a ser conegut dins el país i fora. A les ribes del Catalán Chico, els arqueòlegs Antonio Taddei i Jorge Chebataroff van descobrir el 1955 restes de les primeres poblacions humanes registrades a l'actual Uruguai, desenvolupades

fa entre 8.000 i 10.000 anys, molt abans de la presència del poble xarrua. Per la seva **localització**, aquesta cultura prehistòrica 'de recol·lectors-caçadors primitius, basada en artefactes elaborats amb resquills, molts dels quals amb tall', va rebre el nom de **catalanense**.

Ara, de l'origen d'aquest *catalán* tan prolífic toponímicament i arqueològicament, se'n sap ben poca cosa. Hi ha indicis, és clar, de població de procedència catalana establerta a la zona pel cap baix d'ençà de mitjan segle XIX.

Una de les expedicions arqueològiques a l'àrea d'El Catalán. ARXIU

Una època, val a dir, en què ja recorria l'actual província d'Artigas un capità anomenat precisament **Carlos Catalá**. Aquest fill del pedagog valencià **Josep Català i Codina** va rebre l'encàrrec oficial d'establir pobles als límits amb el Brasil per a assegurar la sobirania nacional a la frontera nord. A més dels municipis de Constitució i Cuareim, el 12 de setembre de 1852 va fundar San Eugenio del Cuareim, l'actual ciutat d'**Artigas**, capital del departament homònim i que l'homenatja amb un **carrer** i una **plaça**.

Una altra hipòtesi per a mirar d'explicar el topònim Catalán ens porta fins a l'àrea de naixement de l'Arroyo Catalán i del riu Cuareim, una zona de turons a la cruïlla entre els depar-

taments d'Artigas, Salto i Rivera amb el Brasil. A pocs quilòmetres hi ha el poble de **Masoller**, que podria rebre el nom d'una família catalana que s'hi devia instal·lar durant el segle XIX. Curiosament, el llogaret va donar nom també a un fet bèl·lic, la **batalla de Masoller** de l'1 de setembre de 1904, que **va significar** el final de la guerra civil uruguiana amb la mort del cabdill blanc Aparicio Saravia i la consolidació política de la presidència de **José Batlle y Ordóñez**, besnet d'immigrants de Sitges i figura clau del Partit Colorado i de l'anomenat **batllisme**. Però això ja és una altra història.

I una mica més: A l'altra banda de la frontera, a l'estat brasiler de Goiás, hi ha un altre indret que **genera noms**

De l'origen d'aquest 'catalán' tan prolífic toponímicament i arqueològicament, se'n sap ben poca cosa

i també dubtes semblants. És el municipi de **Catalão**, la primera referència del qual es remunta al 1722 quan **es va establir** suposadament en aquesta zona minera de la Capitania de Goiás un clergue d'origen català. Les primeres estrofes de l'**himne del municipi** diuen:

*De um passado glorioso desperta,
Catalão vem viver o esplendor!
Tua história teus filhos em festa
querem hoje cantar com ardor.*

*Terra altiva de encantos e escóis
na lembrança dos teus viverás,
foste terra de doutos e heróis
Catalão, Atenas de Goiás.*

*De Goiás, de Goiás
Catalão e símbolo de paz.
De Goiás, de Goiás
Catalão e símbolo de paz. III*

Tortell de Reis, pas a pas

MONTSERRAT SERRA

El forner artesà Lluís Artés, del Forn de la Plaça d'Alella, ens explica com es fa el tortell tradicional d'aquesta diada

‘**D**e fet, el tortell de Reis és un brioiu enriquit, que vol dir que hi posem una mica més de mantega, i que podem substituir l'aigua per llet o per un ou més.’ Així comença l'explicació de com fer el tortell de Reis que ens fa el forner artesà Lluís Artés, del Forn de la Plaça d'Alella. Amb ajut de les imatges, potser us animareu a provar de fer aquestes postres tradicionals de la diada més màgica de l'any.

Elaboració:

Dins un bol, fem una muntanyeta amb la farina i, dins, hi introduïm el sucre, la sal, el llevat i l'ou. Comencem a barrejar la pasta amb les mans i hi anem afegint l'aigua a poc a poc, a mesura que la pasta la va absorbint. Quan la pasta comenci a agafar textura hi afegim la mantega (a punt de pomada) en dues tongades. La mantega no s'hi posa abans perquè el greix envolta les partícules de la farina i això dificulta el procés de pastar. També s'hi afegeix la canyella i les ratlladures de llimona i taronja.

Quan la pasta comenci a fer el tel sense trencar-se,

es deixa reposar trenta minuts, tapada amb un drap humit. Això reforça la massa de manera que, en acabat, només caldrà pastar-la cinc minuts més i ja la tindrem a punt.

Per elaborar el massapà, es barreja la farina d'ametlla i el sucre. S'hi pot posar la clara d'un ou per a afavorir la barreja. Al massapà, li fem fer forma de cilindre i, dintre, hi amaguem el rei i la fava.

La pasta del brioiu s'estira amb un corró i s'unta amb llard de porc (això farà que quan el tortell sigui al forn es fregeixi la pasta i agafi una textura de capes fullades).

Es dona una forma rectangular a la pasta de brioiu i el cilindre de massapà es col·loca en un dels cantons curts. I es comença a caragolar fins que quedi un cilindre amb el massapà a dins. En un cap el massapà sobreixirà i en l'altre, no. D'aquesta manera, quan s'ajuntin els dos caps per fer el tortell, aquesta juntura també contindrà massapà.

El cilindre, abans de fer rotlle, s'allarga una mica amb les mans i després s'ajunten els dos caps. El que no té el massapà s'aixafa i l'altre es col·loca a sobre i s'ajunta.

Tortell de Reis. ACN

‘Si jo fes el tortell a casa, com que només en faria un, el deixaria reposar vint-i-quatre hores perquè fermentés (el millor lloc és a dintre el forn, apagat, és clar)’

Ja tenim el tortell. Es pinta amb ou batut per enganxar la fruita confitada i perquè llueixi.

Lluís Artés acaba així: ‘Si jo fes el tortell a casa, com que només en faria un, el deixaria reposar vint-i-quatre hores perquè fermentés (el millor lloc és a dintre el forn, apagat, és clar). El tortell ha de doblar el volum. Després el pintaria amb ou i hi posaria la fruita. Per sobre el tortell, també s'hi pot tirar ametlla en làmines i sucre.’

El nou Euromed connectarà més ràpidament el País Valencià i el Principat a partir del 13 de gener

Els Països Catalans tanquen el 2019 amb menys desocupats

El president Puigdemont proposa a ERC una taula que fixi conjuntament la negociació amb l'estat espanyol

Més de 480 milions d'animals han mort en els incendis d'Austràlia

L'Hospital Vall d'Hebron fa un triple trasplantament a una nena en un cas inèdit al món